

tően szívügye – az opera mellett – a fiatal tehetséges zenészek felkarolása, hiszen minden évben lehetőséget biztosít a bemutatkozásukra. Kodályt idézte még **Háry János szvitje** és a **Páva-variációk** a Miskolci Szimfonikus Zenekar valamint a Magyar Nemzeti Táncegyüttes vendégjátékával. Vezényelt Gál Tamás. A szokásos úgynevezett Ezrek operája sem lehetett más idén, mint a **Székelly fonó**. A beavató előadásban a Miskolci Nemzeti Színház Zenekara és Énekkara lépett fel. A műsorvezető Hábetler András operaezenes volt. A teljes daljáték a Magyar Állami Operaház vendégjátékaként valósult meg a Nagyszínházban, melyet LED falas kivetítésen élőben a Szent István téren is láthattak az érdeklődők. Ugyanitt másik napon Kodály Kórustalálkozót szerveztek.

Girolamo Deraco: Phone' avagy Szimfonikus installáció kórusra és 100 gramofonra Hommage á Kodály alcímmel. Az olasz zeneszerző zenei performansa során nagyrészt bakelit lemezre rögzített számítógéppel készült digitális hangokat alakított vissza analóggá, azaz hagyományossá. A különleges kísérletet vezényelte Cser Ádám. A világ legnagyobb gramofon

gyűjteményét kiállítás formájában is megtekinthette a nagydíjnyertes Juhász Előd elméleti előadásaiban Kodály Zoltán mellett – a magyar komolyzenei élet tavaly elhunyt nagyjára – Kocsis Zoltán zongoraművész-karmesterre emlékezett Bartók színpadi műveit elemezve.

A világhírű **I musici di Roma** vonós kamarazenekar kortárs zeneszerzők kompozíciói mellett magyar vonatkozású műveket is játszott.

A Nagyszínházban tartott impozáns zárógála sztárvendégei Nora Friedrichs koloratúrszoprán és Mikhail Agafonov tenor voltak. A szentpétervári Russian Chamber Philharmonic zenekart Juri Gilbo vezényelte.

Szinte az összes fent említett koncert teltházzal és nagy sikerrel ment dacára annak, hogy némelyik este kilenc óra körül kezdődött és éjszakába nyúlóan ért véget. A nyári meleg estefelé enyhült, napközben csupán néha zavarta meg a rendezvényeket egy-egy futó zápor. A Nyári Színház átmeneti fedőszerkezete védetté tette a helyszínt annyira, hogy az előadásokat le lehetett ott bonyolítani.

Az emberek érdeklődve vettek részt a fesztivál eseményein, felpeszdült

Miskolc kulturális élete. Ahhoz talán idő kell, hogy a felfedezett díjnyertes opera valóban népoperává forrja ki magát, ámde a tendencia előremutató. Mint Pfiégler Péter Miskolc alpolgármestere ünnepi beszédében elmondta: az operafesztivál hatása kiterjed a következő generációk nevelésére is. A kultúra, az operafesztivál a város jövőjének építésében az egyik legnagyobb építők. A Kodály-program állami költségvetéséből 200 millió forintot, a Nemzeti Kulturális Alaptól 20 millió forintot, az országos vidéki fesztiválokat támogató keretből pedig 60 millió forintot kapott a fesztivál. A belépőkhöz korai jegyvásárlások esetén különféle kedvezményekkel lehetett hozzájutni. Az opera költséges műfaj, viszont nyilván a fent említett támogatások segítségével a jegyárak 1000 és 4000 forint között mozogtak. Sok eseményt jelképes összegért vagy ingyenesen lehetett látogatni.

Úgy gondolom, hogy Kesselyák Gergely fesztiváligazgató és csapata Miskolcon 2017-ben is megtett mindent azért, hogy a ZENE mindenkié legyen.

Zsekov Éva Mónika

A véletlenek találkozása

Ha azt írom bevezetésként, hogy a miskolci Bartók Plusz Operafesztivál A Lutherek című ősbemutatója kapcsán beszélgettem a zeneszerzővel, akkor nem biztos, hogy elsőre tudja mindenki, kiről van szó. Azonban ha hozzáteszem, hogy interjúalanyom egy „komoly bohém”, a Bohém Ragtime Jazz Band vezetője, hegedűművész, -tanár, fesztiváligazgató, boldog apuka, akkor leszűkült a kör. Magyarország unikum számba menő, hihetetlen sokoldalú zenésze dr. Ittész Tamás és felesége Mudrák Mariann énekesnő mesél a szokatlan mű megszületéséről, a kulisszatitkokról, a klasszikus és jazz zene kapcsolatáról, na meg a véletlenekről.

2017. június 18-án vasárnap délelőtt a Miskolci Nemzeti Színház büféjében ülünk néhány órával a világ második ragtime-operájának ősbemutatója előtt.

I Öszintén szólva meglepett, amikor a nevedet a programfüzet zeneszerző rovatában olvastam.

ITTÉSZ TAMÁS: Harminckét éve alapítottam a Bohém Ragtime Jazz Band-

et. A kezdetektől én hangszereltem a ragtime-okat.

I Miért fordultál a jazz felé?

I. T.: Ez teljesen véletlen volt, mint

ahogy a fontos irányváltások mindig véletlenek következményei. A kecskeméti pedagógus kórusban énekeltem, az év végi buli előtt egy kórustársam kért, hogy hangszereljek meg egy Joplin rag-et.

I. Mennyi idős voltál ekkor? Mikor történt mindez?

I. T.: Másodikos konzis voltam, 1984 májusában. Senki nem játszott akkor ilyen zenét, érdekes színpolt volt. Nekünk is tetszett és így maradtunk. Rám, mint zenekarvezetőre hárult minden. Nem voltak kották. A hangszerelés zeneszerzési műhelymunkaként ezzel együtt járt. Aztán elkezdtem rag-eket írni. Az emberek többsége a Bohém fellépéseimről ismert, nem a Kodály Iskolából.

I. Mivel foglalkoztál még?

I. T.: Három évig voltam a Kecskeméti Szimfonikus Zenekar koncertmestere. (Abbahagytam, mert nehéz volt összeegyeztetni a többi elfoglaltsággal.) Aztán jött a doktori, amit azért végeztem el, hogy a kötelező anyagként előírt Bartók-műveket, a második hegedűversenyt és a szólószonátát megtanuljam.

I. Úgy látszik, Neked kellenek a kihívások.

I. T.: Ha nincs egyéb, csinálom magamnak külső kényszert. Többször eljátszottam például a három Bach hegedű partitát és a három szólószonátát egy koncerten. Először úgy, hogy hónapokig nem volt időm kézbe venni a hangszert, erre kitettem egy plakátot egy hónappal későbbi időpontra, és megvolt a kényszer, keményen gyakorolnom kellett.

I. Ritka magyar zenei berkekben, hogy valaki úgy lubickoljon a klasszikus és a jazz világában, mint Te. Segíti egymást a kettő?

I. T.: Rengeteget tanultam a ragtime-jazz vonalból. Csak hogy egyet említsek: diákként átlagon felüli szolmizációs hangközhallásom volt nulla harmóniahallással. Amikor elkezdtem a Bohémet, akkor két év múlva folyamatosan írtam a bendzsó szólam akkordjait, ahogy hallgattam a felvételeket. Az is biztos, hogy kellettek hozzá a komolyzenei alapjaim.

I. Hogyan született az operád? Mesélj a komponálási folyamatról!

I. T.: Általában a dallamból indulok ki, de rögtön megharmonizálva hallok. Ha jön az ihlet, gyorsan leskiccelem, majd leülök a zongorához és javítok rajta, ha kell. Az operám úgy született, hogy elkezdtem egy dossziében gyűjtögetni ezeket a papírfecniket. Aztán egymásra találtunk Lanczok Gáborral, a szövegíróval. Prezentáltam neki a történet ötletét, majd a különféle dallamokat, jelezve, hogy mit milyen jelenethez gondolnék, s ezekre ő ráhúzta a magyar szöveget. Amikor összeállt az egész, akkor elmentem Hévízre egy szállodába és egy hét alatt megírtam. A nyitányt a stúdiófelvétel előtti éjjel este tíztől reggelig hoztam össze. Az elkészült zenei anyagot fölvevük cd-re, mely később segítséget nyújtott a színrevitelnél. Úgy érzem,

sokszínű, zeneileg eklektikus, mégis egységes lett.

I. Az evangélikus egyház pályázati kiírása adta az ötletet?

I. T.: Ragtime-opera írással már korábban is kacérkodtam. A reformáció 500 éves évfordulója adta számomra a keresett témát. Luther Mártonnak zeneileg nem nagyon lehet köze a ragtime-hoz, Martin Luther King-nek viszont annál inkább. Akkor már csak az volt a kérdés, hogy hogyan hozzuk össze a két Luthert, és hogy hogyan lehet összeegyeztetni az alapvetően szomorú témát a jazz zenével, illetve az amerikai szinkópált ritmikát a magyar prozódiaival.

I. Ha elindultok vele világhódító útra, nem okoz majd gondot a magyar szöveg?

I. T.: Megvan az angol nyersfordítás. A Memphis Boogie-t és az Altatót már előadtuk egy amerikai néger énekesnővel.

I. Mióta próbáljátok a darabot a miskolci ösbemutatóra?

MUDRÁK MARIANN: A teljes társulattal nagyjából két hete. Összesen négy próbánk volt a főpróbával együtt. Azt gondolom, hogy azért állt össze az egész rövid idő alatt, mert mindenki nagyon jól megtanulta a maga részét.

I. Ti kerestétek meg a debreceni Csokonai Színházat?

I. T.: Az úgy volt, hogy Kesselyák Gergely felesége meg az enyém kommunikáltak egymással. Gergő azonnal azt mondta, hogy neki ez kell, érdekli. Ő javasolta a debrecenieket, akikkel már régi munkakapcsolata van a miskolci színháznak és az operafesztiválnak. Díszletes, öltöztető és minden egyéb munkással együtt nyolcvanöt főt foglalkoztat a produkció. Ötvenöten vagyunk színpadon: 15 tagú zenekar, 3 énekes, 2 prózai színész, 27 fős kórus (ami elbírna többet), 8 táncos plusz 160 ruha.

■ *Miben más a miskolci helyszín?*

I. T.: A Miskolci Nemzeti Színházban kisebb a színpad mélysége és három méterrel szűkebb a függönynyílás. A jazzband a színpadon foglal helyet, felette egy erkélyen a vonósnegyes és két oldalon van díszlet, amelyek így közelebb kerülnek egymáshoz. Megpróbálták a debreceni viszonyokat rekonstruálni, de érezhetően kisebb a hely.

■ *Kik alkotják a vonósnegyest?*

I. T.: Debreceni növendékeink.

■ *Gondolom kottából játszik a band is.*

I. T.: Minden kottába van rögzítve két zongoraszólótól eltekintve. A hangok le vannak írva, de a frazeálás, dinamikai arányok nincsenek mindig jelezve. Én mutatom.

■ *Te vagy a karmester a saját darabodban? Azt gondoltam hegedülsz benne.*

I. T.: A színpadon zongora mögül irányítom a zenekart.

■ *A zongorát is gyakorolni kell, nem igaz?*

I. T.: Kellene! Én örök blattoló voltam. Hat éves koromban kezdtem hegedülni és nyolc évesen zongorázni. Volt otthon pianínó. Hegedülni nem szerettem annyira, mert macerás volt a hangszeret elővenni a tokból. A zongoránál fölnyitottam a tetőt és bumm, mehet! Mivel apámnak – kis túlzással – megvolt a teljes zeneirodalom, az ő zongorakivonataiból játszogattam vásáron délelőttönként. Aztán elmentem focizni.

■ *A szüleid is zenészek?*

I. T.: Karvezetést végeztek a szüleim. Ők inkább elméletibb zenészek, de volt otthon elég indíttatás, zenehallgatás, meg hát a kottatár.

■ *Jobban izgulsz így, hogy játszol is a művedben?*

I. T.: Nem szoktam izgulni. Ezen már túl vagyok.

M. M.: Én nem olyan régen tanulom

a jazzt. A kezdeti improvizációs ötleteimet még Tamásnak sem mertem megmutatni. Aztán az ember eljut odáig, hogy a színpadon találja ki a zenét, már nem is írja le otthon. Ettől felszabadultság érzése lesz, ami utána megmarad.

■ *A jazz kapcsán a kulcs ezek szerint a felszabadultság és az alkotás...*

M. M.: Volt hogy klasszikus zenét játszottunk együtt. A diplomámon Tamás egy Bach-kantátában hegedült. Két közös cd-nk van már. Az egyik a Lutherék a másik egy Joplin cd, ami idén készült el. Abban elhangzik az első ragtime-operából egy ária, amit én éneklek.

I. T.: Ez az, amit Scott Joplin 1911-ben írt. Így a Lutherék a második ragtime-opera. A színházi világ komplexsége mindig vonzott. Ami általában folyik egy színházban a felesleges várakozással, semmit tevással eltöltött óráktól kezdve a züllésig, pedig az, ami mindig is taszított.

■ *Azt tapasztalom, hogy a modern operák rendezése egyre durvul.*

M. M.: A Lutherék rendezése szép, tradicionális, mondhatni klasszikus. A jelmezek is gyönyörűek. Nyugodtan meg lehet nézni.

■ *Ezt is felügyeltesd, vagy eleve így gondolta a rendező?*

I. T.: Megvan az a rossz tulajdonságom, hogy hajlamos vagyok a beledumálásra. De itt ennek ritkán éreztem szükségét, Gemza Péter nagyon jól közelítette meg a dolgot, alapvetően egyetértettünk, ahogyan a díszlet-jelmeztervező Mészáros Zsófiával is.

■ *A klasszikus éneklési módodat kellett-e a mű kedvéért változtatnod?*

M. M.: A két női karakter közül Corretta King képviseli a klasszikus éneklési vonalat. Ő eredetileg ténylegesen énekes lett volna, csak otthagya a pályát, hogy Martin Luther King felesége, társa lehessen. Az ő szerepében ezt Tamás meg is jeleníti. Az én három dalom közül az Angyaldalban és az Altatóban a

kettő keveredik. A Memphis Boogie azonban – mely a második felvonás első jelenete –, jazzéneklést és torokhangot kíván. Az Álomdal lemegy kis f-ig. Mivel szoprán vagyok, ilyen mélységem nem volt, de megkerestem.

■ *Hogyan tanulod a jazz stílus éneklését?*

M. M.: Egyelőre én tapasztalom ki, mit hogyan csináljak. (Tegnapelőtt vettem át Pécssett a klasszikus magánénektanári diplomámat.) Elég jól ismerem a hangomat és nagyon sok felvett hallgatok.

■ *Magadtól mentél volna a jazz felé, ha nem találkozol a férjeddal?*

M. M.: Biztos, hogy nem. Ahogy őt megismertem, szerettem volna vele zenélni és szépen belefolytam a jazzbe.

I. T.: Ez is amolyan véletlen...

■ *Talán még korai kérdés, de a kisfiútokat zenei pályára akarjátok terelni?*

M. M.: Szinte elkerülhetetlen, hogy zenész legyen. Már másfél éves kora óta azt játssza, hogy zenél. Mi semmit nem tanítunk neki. Mindenre magától jön rá. Nem szeretném forszírozni, sőt hangszer sem akarok neki választani. Igazából minden gyerek azt tanulja el, amit otthon lát. Mi egész nap zenélünk.

I. T.: Marci (Ittész Márton – a szerk.) polihisztor zenész lesz. Két és fél éves most és mindenféle hangszeren kamarázik velünk. Az ilyen gyerekeket nem egyszerű mederbe terelni.

■ *Apropó együtt zenélés. Kamarazene nésként is mindig vezetsz?*

I. T.: Ez személyiség kérdése. Egy kamarazenei társulatban valaki előbb-utóbb magához ragadja a kezdeményezést és az általában én szoktam lenni. Ha jobb lesz a dolog, akkor a többiek hagyják. Ha meg nem értünk egyet, úgyse fogunk többet kamarázni.

■ *Mennyi időd jut a tanításra?*

I. T.: Szerdán-csütörtökön tanítok a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán. Nekem az a hegedűgyakorlás. Deb-

recenbe általában nem is viszek hegedűt, mert annyi cuccom van. Kikapdosom a növendékek kezéből a hangszert, bár a saját hegedűmet is kellene időnként rezonáltatni. Ebben már a határokat súrolom, vagy már túl is léptem.

I *Te menedzseled a band-et. Két nagyszabású fesztivált szervezel.*

I.T.: A Bohém Fesztivált idén 26. alkalommal és tavaly rendeztük először a szabadtéri JAZZFŐVÁROS fesztivált.

I *Kecskeméten zajlanak ezek?*

I.T.: Igen. Lokálpatrióta vagyok.

I *Nem költöztél Budapestre vagy külföldre, követve a jelenlegi tendenciát. Miért maradsz és működsz zenészként Kecskeméten?*

I.T.: Szerintem ez a jelenség csupa olyan emberre igaz, aki árulja a tudását. Létrehoz egy produkciót, de a szervezeti kereteit már nem. Ha én megteremtem a hátteret is, akkor minek menjek el, mikor itt ismerem a közeget? Az egyik amerikai ragtime guru azt mondta, hogy ha ott kint élnék, már rég többszörös milliomos lennék. És ha igen? Mi lenne? Medence meg pálmafa? Na de angolul beszélne nek az óvodában a gyerekekkel!

I *Mi a tervetek a közeljövőre?*

M.M.: Száz éve született Ella Fitzgerald, ezért gondolkozom egy emlékkoncertben.

I.T.: A zenekar miatt legfőbb szempontom, hogy időről-időre meg tudjunk újulni. Legyenek olyan feladatok, mint most a Lutherek, melyek miatt új, vagy más szintre emelhető a zenekar. Pár nap múlva indulunk Dániába, rá egy hétre egy tíz napos angol turnéra. Ott szeretnek minket, csak nagyon messze van.

I *Mivel mentek? Autóval?*

I.T.: Igen. Én vagyok a sofőr. Azért az odaút 2200 km egy fenékkal.

I *A család ilyenkor megy Veled? Fel lehet fogni nyaralásnak?*

M.M.: Mi Marcival nem megyünk velük. A nyolctagú férfikarral nem annyira nagy élmény az utazás...

I *Maradtok-e a bemutatót követően az Operafesztiválon?*

I.T.: Sajnos most nem tudunk maradni. Egyébként soha nem jutok el nyári fesztiválokra, csak akkor, ha játszunk vagy ha én szervezem.

M.M.: Jövőre szeretném beiktatni családi programnak, ha már nagyobb lesz Marci. Énekesként is kíváncsi vagyok.

I *Kedvet kaptál-e komolyzenei művek komponálásához?*

I.T.: Most vannak kötelezettségeim, mert az NKA-hoz beadott alkotói pályázatommal nyertem. Írnom kell egy hegedű-klarinét concerto grosso-t és egy Joplin utánérzésű zongoraversenyt zongorára és szimfonikus zenekarra.

I *Jövő évadban a Lutherek szerepel Debrecenben a színház programkinálataiban.*

I.T.: Általában az Kesselyák Gergey koncepciója, hogy ha ők hozzájárulnak a színpadra állítás költségeihez, az a kőszínháznak jó. Ő kéri – ahogy fogalmazott – az „első éjszaka jogát”, tehát a miskolci Bartók Plusz Operafesztiválon van az ősbemutató és aztán játszhatja az évad folyamán a színház. Így mindenki jól jár.

Utószó: A Lutherek előadása telt házzal és nagy sikerrel megtörtént. Gyanítom – bár nem vagyok jó –, hogy egy-egy betétdala slágerszámként bekerül majd a köztudatba, s talán fütyülni fogjuk az utcán. Az is lehet, hogy nem csak mi magyarok...

*Írta és a fotót készítette:
Zsekov Éva Mónika*

A lényeg: megosztani egymással a zenét

Amíg nem tértek nyugovóra a helyi rigók, konkurenciát jelentettek az I musici di Roma együttesének (kiejtése „i muzicsi di Róma” és nem „áj muzikáj dö Róma”, amint Bősze Ádám konferálásában kitért eme dilemmára). Közel két óras hangversenyük alatt viszont még a legyek is visszafogták magukat a zsúfolásig megtelt Nyári Színházban.

Antonio Anselmivel, a „római zenészek” koncertmesterével beszélgettem.

I *Mindenekelőtt gratulálok a hatalmas sikerű koncertjükhöz. Az öt ráadás, melyet a miskolci fesztiválközönség kiköveletelt, magáért beszél. Köszönöm, hogy fáradtan – így lassan éjjél felé – interjút ad a Zenekar újság olvasói számára.*

Éppen most pakolta el a hegedűjét. Milyen hangszereken játszik?

– 1676-os Nicola Amati hegedűn.

I *A nemes, homogén, ámbar nem nagy hangzásuk alapján feltételezem a zenekar többi instrumentuma is az Önéhez hasonlóan kiváló régi olasz mesterhangszer.*

– Nagyon értékes hangszereink vannak. Nem nézzük a gazdasági értéküket, hanem egyedülálló művészeti eszközöknek, tárgyaknak gondoljuk őket, melyek az emberiség örökségéhez tar-

toznak. Sokkal tovább fognak élni, mint mi. A történelmünknek, kultúránknak részei.

I *A kamaraegyüttes tagjai mindannyian olasz iskolát képviselnek?*

– Én személy szerint mindig orosz művész tanároktól tanultam. Az első tanárom olasz volt, de sajnos negyvenhá-